

3. Алексеев, I.В. Податки як елемент наповнення державного бюджету [Текст] / I.В.Алексеев // Держава та регіони. Сер. : Економіка та підприємництво. — 2011. — № 3. — С.49—50.
4. Клименко О. В. Правові основи податкових систем України та Німеччини : порівняльно-правовий аналіз [Текст] : автореф. дис. канд. юрид. наук : спец. 12.00.07 / О. В. Клименко. — Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка. — К., 2011. — 320 с.
5. Шевчук, А.А. Теоретичні аспекти дослідження ролі інструментів контролю щодо формування фінансових ресурсів місцевих бюджетів [Текст] / А.А.Шевчук // Актуальні проблеми міжнародних відносин : Збірник наукових праць. — Випуск 118 (частина 2). — К. : Київський національний університет імені Тараса Шевченка. Інститут міжнародних відносин. — 2014. — С.170—173.
6. Шевчук, Л.П. Контроль нарахування податків із заробітної плати як фінансовий інструмент збільшення потенційних ресурсів місцевих бюджетів [Текст] / Л.П. Шевчук, А.А. Шевчук // Бухгалтерський облік, аналіз і аудит та управління економічними процесами в світовій і національній економіці : історія, сучасність, перспективи : Збірник матеріалів конференції ПДАТУ. — Кам'янець-Подільський : Подільський державний аграрно-технічний університет. — 2014.
7. BARÈME DE L'IMPÔT 2012 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://impotsurlerevenu.org/fonctionnement-de-l-impot/662-bareme-impots-2012.php> (дата звернення 18.10.2014р.). — Заголовок з екрана.
8. BARÈME IMPÔT 2013 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://impotsurlerevenu.org/comprendre-le-calcul-de-l-impot/756-bareme-impot-2013.php> (дата звернення 18.10.2014р.). — Заголовок з екрана.
9. BARÈME IMPÔT 2014 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://impotsurlerevenu.org/nouveautes-impot-2014/817-bareme-impot-2014.php> (дата звернення 18.10.2014р.). — Заголовок з екрана.

В статье рассматривается проблема наполнения финансовыми ресурсами в разрезе международного опыта. Описаны особенности налоговых систем с учетом опыта России и Франции в части налога с доходов физических лиц. С целью увеличения финансовых ресурсов местных бюджетов предложены направления реформирования налогообложения заработной платы с последующим исследованием уменьшение налоговой нагрузки на бизнес.

Ключевые слова : налоговая реформа, финансовые ресурсы, налоговая нагрузка, контроль.

УДК 336.1

G.V. Yavorova, Ph.D., Associate professor

Podilian State Agrarian Engineering University

ISSUES AND TRENDS REFORMING PUBLIC FINANCIAL CONTROL IN UKRAINE

Abstract. *The need to improve the methodological and organizational aspects of control in the economy is increasing due to Ukraine's transition to a market economy and change of business units of ownership. State financial control today is one of the most important functions of government, the importance of which is increasing. Building an integrated system of financial control is an important step in ensuring the functioning of the government and is of particular interest both in theoretical and practical terms. The article discusses the process of formation and development of public financial control in Ukraine, determined main stages. The problems of state financial control, analyzes the current state of development and compliance with international principles of national principles in this area. Prospects of reforming public financial control in Ukraine.*

Keywords: *state financial control, internal public financial control, Revision Office of Ukraine, audit management, audit, audit institution.*

*Г.В. Яворова, к.е.н., доцент кафедри обліку і аудиту
Подільський державний аграрно-технічний університет*

ПРОБЛЕМАТИКА ТА НАПРЯМИ РЕФОРМУВАННЯ ДЕРЖАВНОГО ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ В УКРАЇНІ

У статті розглянуто процес становлення та розвитку державного фінансового контролю в Україні, виокремлено основні етапи. Визначено проблеми державного фінансового контролю, проаналізовано сучасний стан його розвитку та відповідність вітчизняних засад міжнародним принципам у цій сфері. Окреслено перспективи реформування державного фінансового контролю в Україні.

***Ключові слова:** державний фінансовий контроль, внутрішній державний фінансовий контроль, Державна фінансова інспекція України, контрольно-ревізійне управління, аудит, органи державного фінансового контролю.*

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Потреба у вдосконаленні методологічних та організаційних аспектів контролю в народному господарстві зростає у зв'язку з переходом України до ринкової економіки та зміною господарюючими об'єктами форм власності. Державний фінансовий контроль на сьогодні є однією із найважливіших функцій державного управління, значення якої дедалі зростає. Розбудова цілісної системи фінансового контролю є важливим кроком у забезпеченні функціонування системи державної влади й викликає особливе зацікавлення як у теоретичному, так і в практичному плані.

Недооцінка ролі фінансового контролю є однією з причин кризових явищ, що відбуваються у нашій державі протягом останніх років. Існування об'єктивної потреби створення дієвої, ефективної та життєздатної фінансової системи, і як наслідок покращення рівня фінансової дисципліни, що забезпечить зменшення кількості бюджетно-фінансових порушень, породжує необхідність звернути увагу на вирішення проблемних питань у сфері функціонування системи державного фінансового контролю в Україні.

Зміни внутрішнього фінансового ладу, політичного й економічного курсу України в напрямі інтеграції до міжнародного простору повинні супроводжуватися докорінною перебудовою управлінських функцій держави, в тому числі й контрольних. [8].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемам організації фінансового контролю та формування системи державного фінансового контролю присвячені праці багатьох вітчизняних та зарубіжних науковців, зокрема: І.Л. Белобжецького, О.П. Кириленка, О.Д. Василика, Є.В. Калюги, М.П. Мельника, Л.А. Савченко, І.Б. Стефаника, В.О. Шевчука, Ф.О. Ярошенка, Ю.М. Бажала, М.Т. Білухи, В.В. Бурцева, Ф.Ф. Бутинця, В.В. Сопко, Б.Ф. Усача, М.М. Голованя, В.М. Федосова, А. Аренса, Дж. Ваттса, Дж. Бейлі, Дж. Робертсона, Є. Аткинсона, Р. Адамса, Р. Зоді та інших.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є характеристика основних засад реформування та побудови єдиної системи державного фінансового контролю в Україні, яка б забезпечувала взаємозв'язок усіх її складових та враховувала б вирішення основних проблем її функціонування.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. На сьогодні свідомі громадяни України, які хоча б в деякій мірі цікавляться економічним життям держави, спостерігають за процесами докорінної перебудови системи державного фінансового контролю. Така перебудова супроводжується як найщирішими надіями з приводу майбутньої системи, так й перешкодами на шляху такої перебудови. Існуючі перешкоди, перш за все, стосуються науково-методичного забезпечення процесу перебудови, який так стрімко розвивається. Тобто, уповноважені фахівці чітко усвідомлюють навіщо здійснюється реформування діючої системи, нагально представляють майбутню систему, уявляють навіть окремі її форми та ланки, але часто не мають відповіді на питання, як саме робити ті чи інші перетворення, отже не мають науково-методичного забезпечення процесу реформування діючої системи державного фінансового контролю, яке повинно бути представлено певними розробками науковців в цій сфері: ґрунтовними рекомендаціями, розробленими процедурами, методичними підходами тощо [3].

Про необхідність здійснення державного фінансового контролю свідчить те, що історія служби фінансового контролю починається з часів становлення державності і виступає як складова її фінансової безпеки [1].

Для наглядності проведемо короткий історичний екскурс.

Входячи до складу Російської імперії, Україна не мала власних органів фінансового контролю, а контрольні функції, як і на всій території Росії, виконувало Управління державного контролю, яке працювало при Міністерстві фінансів. У такому вигляді цей орган фінансового контролю проіснував до 1919р.

З цього часу до 1937 р. органи фінансового контролю неодноразово реорганізовувались, але функції фінансового контролю залишились незмінними.

До 1956 р. фінансовий контроль в Україні здійснювало Контрольно-ревізійне управління Наркомату, пізніше Контрольно-ревізійне управління було створене у складі Міністерства УРСР [5].

Історія державного фінансового контролю України починається після здобуття Україною незалежності. Власний орган внутрішнього державного фінансового контролю було створено у 1993 р. з прийняттям Закону України "Про державну контрольно-ревізійну службу в Україні", згідно з яким державна контрольно-ревізійна служба діяла при Міністерстві фінансів України й підпорядковувалась Міністерству фінансів України.

Державний фінансовий контроль здійснювався державною контрольно-ревізійною службою через проведення державного фінансового аудита, перевірки державних закупівель та інспектування. Пізніше, у 2006 р., було законодавчо закріплене визначення зазначених термінів.

За часів ринкових перетворень в економічній системі України відбулися докорінні зміни, а саме: процеси приватизації, роздержавлення, зменшення державного сектору, орієнтація суспільства на ринкові принципи господарювання [1].

Грунтовний підхід до вирішення проблем державного фінансового контролю передбачає вироблення та реалізацію стратегії розвитку системи державного контролю в країні, тому важливим було прийняття такого документа в Україні як "Стратегія розвитку системи державного фінансового контролю, що здійснюється органами виконавчої влади".

Основними напрямками реалізації державної політики у сфері державного фінансового контролю було визначено:

- формування цілісної системи контролю;
- розвиток нормативно-правової бази діяльності суб'єктів державного фінансового контролю;
- удосконалення наукового, інформаційно-технічного та кадрового забезпечення [6].

Економічні тенденції й наслідки світової фінансової кризи показали необхідність удосконалення фінансової політики й формування відповідних механізмів державного фінансового контролю як вагомої складової фінансової системи країни. Тому розробка Міністерством фінансів та Головним контрольно-ревізійним управлінням України "Концепції розвитку державного внутрішнього фінансового контролю" та її схвалення урядом 22 жовтня 2008 р. було важливим і своєчасним кроком у сучасних економічних умовах [2].

Понятійна база державного фінансового контролю, визначена в Концепції, ґрунтується на вимогах ЄС до управління державними фінансами, згідно з чим, державний фінансовий контроль повинен забезпечити належне (законне, економічне, ефективне, результативне та прозоре) управління державними фінансами і розглядається як сукупність трьох складових:

- внутрішній контроль - інструмент управління, що дає змогу керівництву органів державного і комунального секторів перевірити стан виконання завдань органу;
- внутрішній аудит - діяльність із надання незалежних та об'єктивних гарантій забезпечення впевненості в межах розумного в досягненні органами державного і комунального секторів мети та функціонуванні системи управління у спосіб, який максимально знижує ризик шахрайства, марнотратства, допущення помилок чи

нерентабельності, та надання консультацій.

- гармонізація внутрішнього контролю та аудиту [2].

На сьогодні система державного внутрішнього фінансового контролю в Україні частково враховує основні принципи систем державного внутрішнього фінансового контролю у країнах ЄС, складовими яких є фінансове управління й контроль, внутрішній аудит та їх гармонізація на центральному рівні.

Важливим кроком у реформуванні внутрішнього державного фінансового контролю України стало видання Указу Президента України від 09.12.2010 р. № 1085/2010 "Про оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади", відповідно до якого Головне контрольно-ревізійне управління України реорганізовано у Державну фінансову інспекцію України.

Реформування вітчизняної системи державного внутрішнього фінансового контролю з урахуванням досвіду країн кандидатів у члени ЄС проводиться протягом тринадцяти років трьома етапами:

1. До 2011 р. передбачалося за участю європейських експертів розробити методологію управління ризиками, порядку звітування про внутрішній контроль та внутрішній аудит, стратегію навчання і підвищення кваліфікації працівників служб внутрішнього аудиту тощо.

2. У період 2012-2016 планується здійснити запровадження в органах державного і комунального секторів нової моделі внутрішнього контролю:

- утворення служб внутрішнього аудиту в органах державного і комунального секторів із поступовою заміною інспектування на внутрішній аудит;

- запровадження сертифікації внутрішніх аудиторів з урахуванням міжнародного досвіду;

- запровадження щорічного звітування про функціонування системи внутрішнього контролю та внутрішнього аудиту;

- удосконалення методології та розроблення посібника з питань внутрішнього аудиту;

- створення Міністерством фінансів та Державною фінансовою інспекцією єдиної бази даних внутрішнього аудиту в органах державного і комунального секторів.

3. Під час здійснення заходів третього етапу, у 2017 р., планується забезпечити підбиття підсумків двох етапів реформування системи державного внутрішнього фінансового контролю, визначення пріоритетів її подальшого розвитку на центральному та місцевому рівні відповідно до тенденцій соціально-економічного розвитку країни [1, 2].

Як бачимо, вітчизняна система державного фінансового контролю не в усіх аспектах відповідає європейським вимогам і перебуває у стані реформування.

Європейська інтеграція – ключовий пріоритет зовнішньої політики України, який передбачає проведення системних реформ в усіх сферах діяльності відповідно до норм та стандартів ЄС [7].

З метою вдосконалення системи державного управління, запровадження інноваційних досягнень з урахуванням інституційних змін, необхідно проводити оцінку державного внутрішнього фінансового контролю для приведення його у відповідність до сучасного етапу соціально-економічного розвитку країни.

Потрібно вирішити питання організації й функціонування державного внутрішнього фінансового контролю в системі органів державного управління шляхом упорядкування понятійної бази та проведення аналізу системи державного внутрішнього фінансового контролю, визначення стратегічних напрямів і основних етапів його розвитку.

Крім того, 2 серпня 2014 р. Президент України Петро Порошенко підписав Закон України від 31.07.2014 р. № 1622-VII «Про внесення змін до Закону України «Про Державний бюджет України на 2014 рік» (щодо коригування показників), статею 31 якого встановлено, що перевірки підприємств, установ та організацій контролюючими органами (крім Державної фіскальної служби України) здійснюватимуться протягом серпня–грудня 2014 р. виключно з дозволу Уряду або за заявкою суб'єкта господарювання щодо його перевірки. Тобто, Міністерствам дано завдання з урахуванням європейського досвіду

опрацювати питання стосовно зменшення кількості контролюючих органів, усунення дублювання, скорочення обсягу та децентралізації функцій і контрольно-наглядової роботи. (Перелік суб'єктів яким надано право проводити перевірки звузився до 63.)

Також Проектом змін до Держбюджету–2014 передбачено скоротити видатки на 70% порівняно з видатками, затвердженими станом на 1 липня 2014р., на забезпечення діяльності центральних органів виконавчої влади, які виконують контролюючі функції.

Скоротивши на 20 відсотків кількість центральних органів виконавчої влади, автоматично буде скорочено 51 відсоток контролюючих функцій, які мали ці центральні органи виконавчої влади.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Вітчизняна система фінансового контролю не в усіх аспектах відповідає європейським вимогам і перебуває у стані реформування.

З метою вдосконалення системи державного управління необхідно проводити оцінку державного внутрішнього фінансового контролю для приведення його у відповідність до сучасного етапу соціально-економічного розвитку країни.

Необхідно вирішити питання організації й функціонування державного внутрішнього фінансового контролю в системі органів державного управління шляхом упорядкування понятійної бази та проведення аналізу системи державного внутрішнього фінансового контролю, визначення стратегічних напрямів і основних етапів його розвитку.

Як бачимо, одним із кроків реформування системи контролю в Україні буде насамперед скорочення контролюючих органів.

Наступним кроком у реалізації реформи стануть положення про роботу контролюючих органів, до розробки яких залучатимуться донорські організації ЄС та США.

Отже, говорити про функціонування органів державного фінансового контролю як єдиної системи зарано, оскільки відсутній достатній рівень комунікації та координації їх дій, не налагоджена співпраця між Державною фінансовою інспекцією України та Рахунковою Палатою України, в той час як світова практика наголошує на необхідності такої взаємодії як інструмента підвищення ефективності реалізації контрольної функції держави в цілому.

Список використаних джерел

1. Державний внутрішній фінансовий контроль : Україна та європейський досвід [Текст] : навчальний посібник / Ян ван Тайнен, П. П. Андреев, О. О. Чечуліна, М. Г. Тимохін, та ін. — К. : Європейський інститут державного управління та аудиту, 2012. — 184 с.
2. Про схвалення Концепції розвитку державного внутрішнього фінансового контролю [Текст] : офіц. текст : за станом на 17.09.2011 р. / Кабінет Міністрів України ; Розпорядження, Концепція від 24.05.2005 № 158-р. — К. : КМУ, 2005. — Доступно з мережі Інтернет : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/158-2005-%D1%80> (дата звернення: 06.11.2014). — Назва з екрана.
3. Пашкевич, М. С. Розвиток методичних підходів фінансового планування і контролю на підприємстві [Текст] / М. С. Пашкевич // Економіка розвитку. — 2010. — № 2(54). — С. 53—56.
4. Деякі питання утворення структурних підрозділів внутрішнього аудиту та проведення такого аудиту в міністерствах, інших центральних органах виконавчої влади, їх територіальних органах та бюджетних установах, які належать до сфери управління міністерств, інших центральних органів виконавчої влади [Текст] : офіц. текст : за станом на 28.09.2011 р. / Кабінет Міністрів України ; Постанова, Порядок від 28.09.2011 № 1001 // Офіційний вісник України. — 2011. — № 75. — Доступно також з мережі Інтернет : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1001-2011-%D0%BF> (дата звернення: 06.11.2014). — Назва з екрана.
5. Державна фінансова інспекція України : Про органи Держфінінспекції України. Загальні положення [Електронний ресурс] : [сайт] : україн. версія / Державна фінансова інспекція України. — Електрон. текст. і граф. дані. — К. : Bigmir)net, 2002—2014. — Режим доступу

- : <http://www.dkrs.gov.ua/kru/uk/publish/article/84005> (дата звернення: 06.11.2014). — Назва з екрана.
6. Про затвердження Стратегії розвитку системи державного фінансового контролю, що здійснюється органами виконавчої влади [Текст]: офіц. текст : за станом на 17.11.2004 р. / Кабінет Міністрів України; Постанова, Заходи, Стратегія від 24.07.2003 № 1156. — К. : Верховна Рада України, 1994-2014. — Доступно з мережі Інтернет : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1156-2003-%D0%BF> (дата звернення: 06.11.2014). — Назва з екрана.
 7. Тихомирова, І. Інтеграція України до ЄС та роль Держфінінспекції в євро інтеграційному процесі [Текст] / І. Тихомирова // Фінансовий контроль, 2013. — № 9 (92). — С. — 52—54.
 8. Шевченко, Н.І. Державний фінансовий контроль в Україні : Сучасний стан, проблематика, напрями реформування [Текст] / Н. І.Шевченко, В.О. Куліченко // Управління розвитком. — 2012. — № 2 (99). — С. 191—192.

Потребность в совершенствовании методологических и организационных аспектов контроля в народном хозяйстве возрастает в связи с переходом Украины к рыночной экономике и изменением хозяйствующими объектами форм собственности. Государственный финансовый контроль на сегодня является одной из важнейших функций государственного управления, значение которой увеличивается. Развитие целостной системы финансового контроля является важным шагом в обеспечении функционирования системы государственной власти и вызывает особый интерес как в теоретическом, так и в практическом плане. В статье рассмотрен процесс становления и развития государственного финансового контроля в Украине, выделены основные этапы. Определены проблемы государственного финансового контроля, проанализировано современное состояние его развития и соответствие отечественных принципов международным принципам в этой сфере. Определены перспективы реформирования государственного финансового контроля в Украине.

Ключевые слова: *государственный финансовый контроль, внутренний государственный финансовый контроль, государственная финансовая инспекция Украины, контрольно-ревизионное управление, аудит, органы государственного финансового контроля.*